

Dinsdag 15 december 1914 – ochtendeditie

Van de Zeeuws-Vlaamse grens.

Omtrent de gisteren bij Breskens gelande Engelse vlieger vernemen wij nog, dat hij in België reeds vijf bommen had geworpen.

Paspoorten voor België.

Men deelt ons mede, dat de paspoorten van personen, die zich naar België wensen te begeven, moeten voorzien zijn van de fotografie (met stempel daarop van de bevoegde gemeentelijke autoriteit) en van de handtekening van de rechthebbende.

Geïnterneerde Belgische officieren.

De interneringscommandant te Harderwijk heeft de Belgische officieren toegestaan zich voortaan 15 kilometer buiten de stad te begeven. Tot heden bedroeg die afstand 5 kilometer.

Belgische vluchtelingen.

De ondersteunde Belgische vluchtelingen, die nog te Sluis vertoeven, worden woensdag a.s. allen naar Nunspeet overgebracht.

Verkeer met België.

Thans hebben ook de Duitse autoriteiten de tramverbinding IJzendijke-Belgische grens en Watervliet verbroken. Deze dienst wordt tot nader order gestaakt.

België's onzijdigheid.

Berlijn, 14 december. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung schrijft over "Engeland's spel met België's onzijdigheid".

Voor de Engels-Belgische medeplichtigheid zijn nieuwe klemmende bewijzen gevonden. Enige tijd geleden is te Brussel de Engelse gezantschapssecretaris Grant-Watson in hechtenis genomen, die in het Engelse gezantschapsgebouw vertoefde en onlangs betrapt werd bij een poging om bescheiden, die hij ongemerkt uit het gebouw had weggehaald, te doen verdwijnen. Daaronder waren documenten met de meest intieme bijzonderheden over de Belgische mobilisatie en de verdediging van Antwerpen uit de jaren 1913 en '14, bevelen in circulairevorm aan hoge Belgische bevelvoerders met gestempelde handtekening van de Belgische minister van oorlog en de chef van de generale staf, zomede aantekeningen omtrent een bijeenkomst van de commissie voor de verplegingsbasis Antwerpen van 27 mei 1913. Het feit dat deze schrifturen zich in het Engelse gezantschapsgebouw bevonden, toont genoegzaam aan dat de Belgische regering in militaire zaken geen geheimen voor de Engelse had en dat beide voortdurend in de nauwste militaire verstandhouding stonden. Bijzonder opmerkelijk is de volgende geschreven aantekening:

“Renseignement: primo. Les officiers français ont reçu ordre de rejoindre dès le 27 juillet après-midi; secundo: le même jour le chef de gare de Feignies a reçu ordre de concentrer vers Maubeuge tous les wagons fermés disponibles en vue du transport de troupes. Communiqué par le brigade de gendarmerie de Frameries. “

(Kennisgeving: ten eerste. De Franse officieren hebben bevel gekregen op te komen in de namiddag van 27 juli; ten tweede: de stationschef van Feignies heeft bevel gekregen alle gesloten spoorwagens geschikt voor troepentransport in de richting van Maubeuge samen te trekken. Mededeling van de brigade gendarmerie te Frameries.)

Beide plaatsen liggen aan de spoorweg Maubeuge-Bergen, Feignies op ongeveer 3 km van de Belgische grens in Frankrijk, Frameries in België op 10 km van de grens.

Hieruit kan worden opgemaakt dat Frankrijk reeds op 27 juli de eerste mobilisatiemaatregelen heeft getroffen en het Engelse gezantschap hiervan onverwijld door België op de hoogte werd gesteld.

Het gevonden materiaal bevat aanvullingen van betekenis van de totnogtoe geleverde bewijzen voor de betrekkingen tussen Engeland en België. Het toont opnieuw aan dat België zijn onzijdigheid prijs heeft gegeven ten gunste van de Entente, dat het een werkzaam lid was geworden van het verbond, dat gevormd is ter bestrijding van het Duitse rijk. Voor Engeland betekende de Belgische onzijdigheid inderdaad niet anders dan een vodge papier, waarop het zich beriep voor zover het met zijn belangen overeen kwam en waarover het zich heen zette zodra dit zijn oogmerken dienstig was. Klaarblijkelijk heeft de Engelse regering de schending van de Belgische onzijdigheid door Duitsland slechts als een voorwendsel gebezigd om de oorlog tegen ons voor het oog van de wereld en van het Engelse volk rechtvaardig te doen schijnen.

De Duitsers in België.

Berlijn, 14 december. Baron von Bissing, de nieuwbenoemde gouverneur-generaal van België, heeft zich als volgt uitgelaten tegen een berichtgever van de Hamburger Correspondent: Orde en rust zal ik handhaven in dit land dat onze troepen tot een basis van hun krijgsverrichtingen is geworden. Ons leger moet weten, dat achter zijn rug orde heerst, opdat het zijn aandacht uitsluitend kan richten op hetgeen voorwaarts ligt.

Ik hoop, in samenwerking met het burgerlijk bestuur, veel voor de economische toestand van het land te kunnen doen.

Toen de keizer mij tot gouverneur-generaal benoemde, heeft hij mij op het hart gedrukt alles te doen om in België de zwakken te helpen en op te richten.

Ter voorkoming van verspieding zijn nieuwe bepalingen omtrent het autoverkeer in België in werking getreden. Voor de streken ten westen der lijn Antwerpen-Brussel-Bergen-Maubeuge wordt, naar men weet, aan burgers in het geheel geen vergunningsbewijs verstrekt. Eveneens worden vergunningen voor onbepaalde duur of route geweigerd. Bovendien wordt met het oog op de benzine- en rubbervoorraden het niet-militaire autoverkeer tot het uiterste beperkt. Vergunningen kunnen verstrekt worden door het Duitse opperbestuur te Brussel, de burgerlijke en militaire gouverneurs, de kommandanturen en de afdelingschefs. Niet alleen de bestuurders, maar ook de inzittenden moeten van vergunningen zijn voorzien. Bovendien moet ieder burgerlijk persoon legitimatiebewijzen bij zich hebben. Deze bepalingen hebben ook betrekking op auto's die geschenken voor de militairen te velde overbrengen.

Een Belg, die de grens in Zeeuws-Vlaanderen nog is overgekomen, bracht de tijding mee dat in Kortrijk onder de Duitse troepen in hevige mate tyfus heerst. Meer dan 1000 man zouden er aan lijden. Vele gebouwen worden in beslag genomen voor het verplegen van de zieken.

Vóór 15 december moeten in België alle voorwerpen van koper, tin en lood bij het Duitse bestuur ingeleverd worden.

Een Belgisch lezer zendt ons een Vlaamse vertaling van Tipperary, opdat, schrijft hij, "ook onze brave piottekens, die aan de zijde der

bondgenoten meevechten ter verdediging van het laatste stukske grond van Belgenland, in het koor der verbonden legerscharen zullen kunnen meezingen”:

’t Is een heel end naar Tipperary,
’t Is een heel end daarheen!
’t Is een heel end naar Tipperary,
Naar mijn blonde meiske klêen.
Adie, Piccadilly!
Vaartwel, Leicester Square!
’t Is een heel – héél end naar Tipperary,
Maar ’t is mij nooit te ver!

Briefwisseling met Oost- en West-Vlaanderen.

De directeur-generaal der posterijen en telegrafie maakt bekend:

Dat, met ingang van 16 dezer, door bemiddeling van het Duitse legerbestuur briefkaarten en open brieven, geschreven in de Nederlandse, Duitse, Franse of Vlaamse taal, verzonden kunnen worden naar Oost- en West-Vlaanderen, met uitzondering van het niet door het Duitse leger bezette gedeelte. De stukken zijn te adresseren naar een van de navolgende plaatsen, waar zij van de legerkommandanturen moeten worden afgehaald, te weten: Aalst, Beernem, Dendermonde, Deinze, Eeklo, Ertvelde, Gent, Geraardsbergen, Kortrijk, Lokeren, St.-Niklaas, Oudenaarde en Tielt. Op stukken voor andere dan de voornoemde plaatsen moet, behalve de plaats van bestemming, ook die worden vermeld waar de naastbijgelegen legerkommandantuur is gevestigd, bij voorbeeld: Grammene bij Deinze. Zijn de stukken niet binnen 10 dagen afgehaald, dan worden zij ter beschikking gesteld van de burgemeester ter plaatse waar de kommandantuur is gevestigd. Op alle adressen moet voorts de aanwijzing: “Via Sas van Gent” worden gesteld. Zowel op de brieven als op de briefkaarten moeten de naam

en het adres van de afzender worden vermeld; bij brieven op de achterzijde, bij briefkaarten op de voorzijde in de linker benedenhoek. Mededelingen van militaire of politieke aard zijn niet toegelaten.

Dinsdag 15 december 1914 – avondeditie

Belgische vluchtelingen.

Uit Sluis wordt aan het Handelsblad gemeld:

Gistermiddag heeft ten gemeentehuize te Sluis een conferentie plaats gehad tussen de regeringscommissaris voor de Belgische vluchtelingen, de heer Ruys de Beerenbrouck, de burgemeester van Sluis, de inspecteur van de volksgezondheid dr. Oosterbaan en enige leden van het plaatselijk comité. Het resultaat der gevoerde besprekingen is, dat de 1500 Belgen, die hier nog vertoeven, niet naar Nunspeet zullen getransporteerd worden en, zij het misschien met enkele wijzigingen, in de schepen gehuisvest blijven.

Wij hebben dezer dagen aan het Volk het bericht ontleend, dat er in het vluchtelingenkamp te Nunspeet censuur op de brieven werd gehouden. Naar men ons mededeelt, is dat bericht onjuist.

Parijs, 14 december. Officieel bericht van 11 uur 's avonds:

De Franse troepen hebben door aanvallen te ondernemen vorderingen gemaakt langs het kanaal van Ieper en ten westen van Hollebeke. Hevige tegenaanvallen werden afgeslagen.

Oostburg, 15 december. De strijdende legers schijnen heden weer in heftige actie te zijn gekomen. Van hedenochtend vroeg af verneemt men hier hevige kanongedonder uit zuidwestelijke richting.

Vlissingen, 15 december. Heden heb ik enkele personen gesproken, die pas uit Oostende en Brugge zijn teruggekeerd. Uit hun verhalen zou men moeten afleiden, dat de toestand te Oostende niet rooskleurig is. Sedert maandag voor een week (7 december) was geen brood meer te krijgen en voeden de mensen zich uitsluitend met aardappelen. Sedert donderdag wordt er ook geen straatverlichting meer ontstoken en is het verboden gas te branden voor verlichting; wel kan men het branden om te koken. De geringste overtreding moet met boete gestraft worden.

De melkboeren moeten 10 frank per dag betalen om de melk te mogen verkopen, en ieder, die Oostende even verlaat, moet bij terugkeer 5 frank boete betalen.

Personen, die uit België naar ons land vertrekken, moeten altijd hun goudgeld, soms ook hun zilver, afgeven en ontvangen daarvoor Duits bankpapier. Het is thans op straffe van gefusilleerd te worden verboden geld uit België naar andere landen te verzenden.

Te Brugge is, vertelde men mij eveneens, een Fransman gefusilleerd, op wie brieven werden gevonden, die hij voor kennissen had meegenomen. De Fransman wenste niet geblinddoekt te worden en riep, toen het salvo werd afgegeven, "Vive la France!"

Uit Antwerpen.

De bijzondere correspondent van de Tijd te Antwerpen seint:

Men verwacht hier de komst van enige duizenden landweer- en landstormmanschappen, die te gelegener tijd de achterhoede van het front in Vlaanderen zullen gaan versterken. De scholen zijn voor hun inkwartiering in orde gemaakt. Ook zullen de niet bewoonde huizen door de officieren en manschappen worden ingenomen. De woningen, waarvan de eigenaars zich door huisbewaarders doen

vervangen, vallen eveneens in de termen, om een half dozijn soldaten te herbergen.

Te Brussel.

Aan de Tijd wordt uit Brussel gemeld:

Aan levensmiddelen is hier geen gebrek, maar al meer en meer komt er gebrek aan geld, zodat de steuncomités hoe langer hoe meer werk krijgen. Het steuncomité geeft per dag en per persoon 1 liter soep, een bepaalde hoeveelheid brood, aardappelen en soms een stukje vlees of spek. De voedingsmiddelen, die uit Amerika komen, worden door de stad aangekocht, waardoor haar schuldenlast natuurlijk zeer verzaamd wordt. Van Brussel gaan de levensmiddelen naar evenredigheid de provincie in, natuurlijk, nadat Brussel voor zichzelf voldoende heeft gehouden. Vandaar dat in sommige plaatsen, vooral plaatsen waar de bevolking gedeeltelijk van de industrie leeft, soms gebrek heerst.

Het gerucht als zou in Gent een hospitaal uitsluitend voor Duitse tyfuslijders zijn ingericht, is ongegrond. Het ligt volgens de Duitse overheid in een klein, door haar niet genoemd, plaatsje, volkomen geïsoleerd.

Belgische onderwijzers in het buitenland.

De Belgische minister van wetenschappen en kunst heeft de volgende nota gericht aan de leden van het officiële of het gesubsidieerde onderwijs, die niet tot het leger behoren en die voor het ogenblik in Frankrijk, Engeland of Nederland verblijven:

1. Algemene regel. Het personeel der officiële of gesubsidieerde gestichten van onderwijs is verplicht, zich door alle middelen, waarover het beschikt, te vergewissen of de

overheid, waarvan het afhangt, besloten heeft, de leergangen opnieuw te openen.

Wanneer deze overheid beslist heeft, de leergangen te heropenen, is het personeel, in grondbegin, verplicht zijn ambt te vervoegen.

Zo zullen de leraars de athenea en der middelbare scholen de beslissing naleven van de besturende burelen, de aangenomen of aanneembare onderwijzers de beslissing van hun comités, de lagere gemeenteonderwijzers, de beslissing van hun gemeentelijke overheid.

2. Verlof en wedde. Hebben de leden van het officieel of gesubsidieerd onderwijs persoonlijke redenen aan te voeren (bv als afgekeurd milicien, als ontslagen burgerwacht), waardoor ze belet zijn hun ambt te vervoegen, zo moeten zij een verlof vragen aan de overheid, waarvan ze afhangen.

De leraars van het middelbaar onderwijs en de onderwijzers der gemeenten, die, niettegenstaande de heropening der leergangen, in den vreemde zonder regelmatig verlof verblijven, kunnen de betaling van hun wedde niet vorderen. De besturende burelen en de gemeenten mogen niet verplicht worden twee wedden te betalen, die van een titularis, afwezig zonder verlof, en die van diens plaatsvervanger.

Nochtans zal het vertoeven in den vreemde zonder verlof geen aanleiding tot afzetting kunnen geven.

3. Medewerking in Engeland, of in Nederland, in de scholen voor de kinderen der Belgische uitwijkelingen. De minister van

wetenschappen en kunsten kan niet dan met welgevallen zien hoe leden van het officieel of gesubsidieerd onderwijs zich in Engeland of Nederland, ten gunste der kinderen van de Belgische uitwijkelingen, aan hun zending van opvoeding of onderwijs toewijden.

Hij is genegen om maandelijks aan deze agenten voorschotten op hun wedde te doen geworden.

Dit voorstel kan evenwel enkel toegestaan worden aan de leden van het personeel der gestichten, van dewelke de bevoegde overheid de heropening der leergangen wegens de omstandigheden heeft geschorst.

Het voordeel van de betaling der wedde kan echter ook toegekend worden aan de agenten van gestichten, waar de leergangen hernomen worden, indien deze agenten ernstige en wettige redenen kunnen doen gelden (zoals de hoedanigheid van afgekeurde militair, ontslagen burgerwacht), om hun ambt niet te vervoegen.